

Szondázó jellegű és megelőző feltárások az úgynevezett Testvérhegyi villa területén és környezetében

(Budapest, III. ker., Testvérhegy, Lánglilium u., Bécsi út 314. Hrsz: 20023/27–29)

2005. augusztus 8. és december 12. között végeztünk az Opus-Via Kft. megbízásából szondázást, illetve megelőző feltárást a 20023/27 és 20023/29 helyrajzi számú telkeken. A két szomszédos telek részben közrefogja, részben pedig magában foglalja a Garády Sándor által 1934-ben részlegesen feltárt úgynevezett „Testvérhegyi villa” épületeit. (GARÁDY 1936) 2002–2003-ban T. Láng Orsolya hitelesítette a Garády-féle ásatás eredményeit, illetve az idei ásatási területünkől észak–északkeletre feltárta a villa bejárati épületegyütteseként értelmezett építményt, a Brigetio felé vezető diagonális út több részletét, a mellé telepített sírokkal. (LÁNG 2003, LÁNG 2004) (1. kép)

Idén a lakópark-beruházás következő ütemét megelőzően húsz tervezett épület helyének részleges, illetve három esetben teljes megkutatására volt lehetőségünk. További hat tervezett épület esetében az idei kutatást 2006-ban felületi feltárással folytathatjuk.

Római kori beépítettség nyomaira a 10, 15, 16, 17. és a 18–20. épületek területén bukkantunk, egyéb római területhasználat a 21. és 22. épületek területén volt bizonyítható. Bár objektumok nélkül, helyenként mégis viszonylag gazdag, Kr. u. 2–3. századi szórvány leletanyaggal jelentkezett, az azonosíthatóan a villa

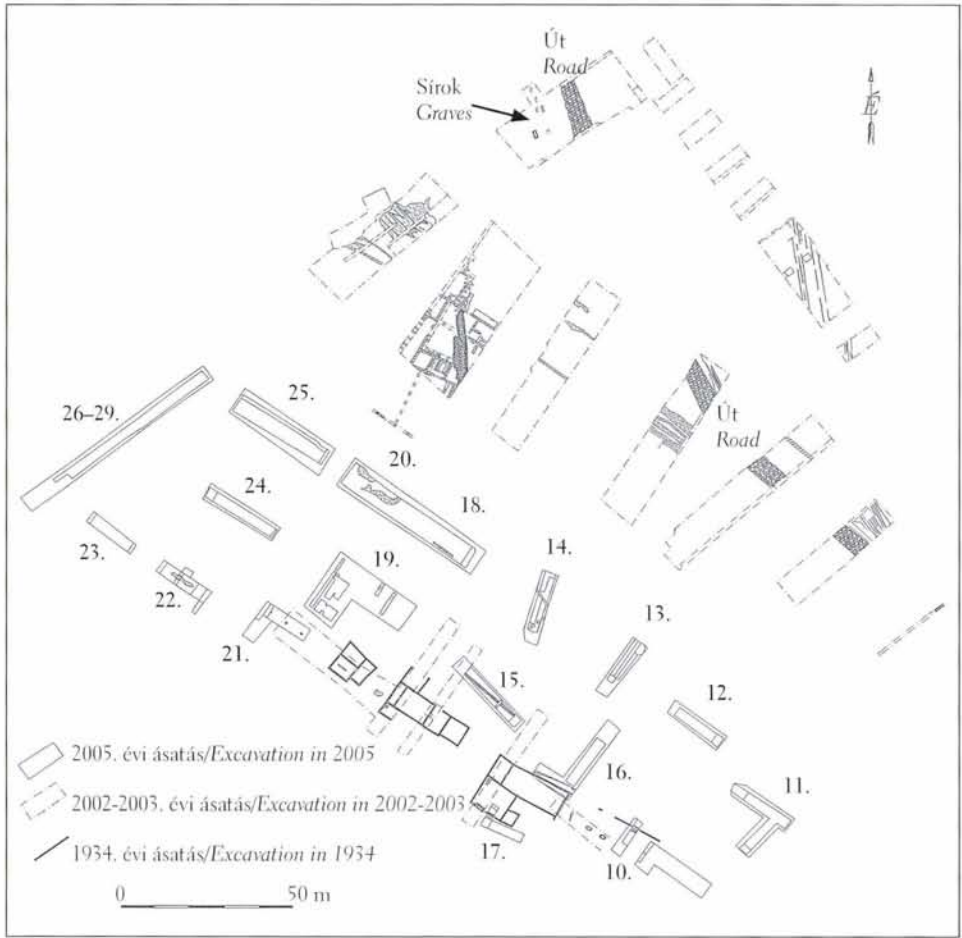
Test excavations and investigations preceding investment work on the territory and in the region of the so-called Testvérhegyi villa

(Budapest, III. Testvérhegy, Lánglilium Street, 314 Bécsi Road, Lrn: 20023/27–29)

A test excavation and investigations preceding investment work were carried out on lots nos. 20023/27 and 20023/29, commissioned by Opus-Via Kft. between August 8 and December 12, 2005. The two neighbouring lots partly enclose and partly cover buildings of the so-called “Testvérhegyi villa”, which had partly been unearthed by Sándor Garády in 1934. (GARÁDY 1936) Orsolya T. Láng authenticated the results of Garády’s excavation, and unearthed the building north–north-east of our excavation territory, which had been interpreted as the building complex comprising the entrance to the villa, and details of the diagonal road running to Brigetio together with the graves established along this road. (LÁNG 2003, LÁNG 2004) (Fig. 1)

This year, we had the opportunity to investigate parts of the territory where it is intended that twenty buildings will be constructed in the next phase of the residential district investment, and we were able to completely investigate three surfaces. In the case of six other buildings, the investigations started this year will have to be continued over a large surface in 2006.

Traces of Roman period buildings were discovered within the territory of modern buildings nos. 10, 15, 16, 17 and

1. kép: A feltárások összesítő geodéziai felmérése (1934–2005)
 Fig. 1: Complex geodesy of the excavations (1934–2005)

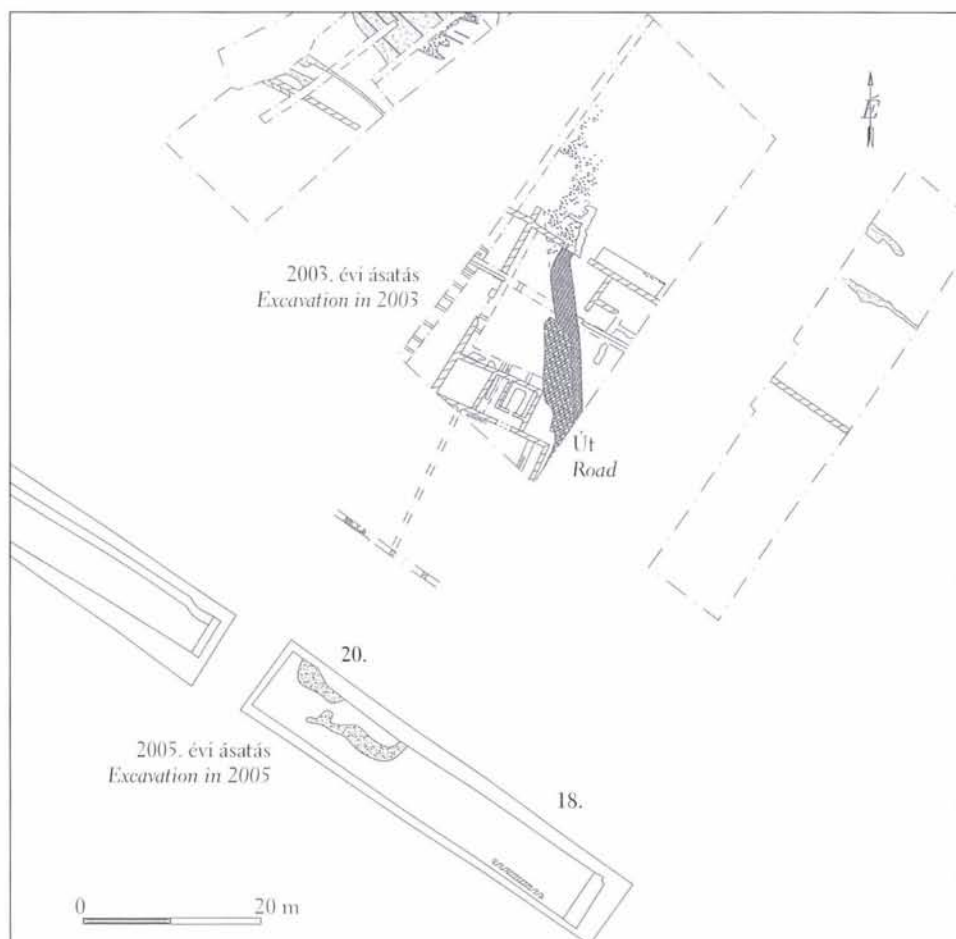
fennállásával egykorú réteg, valamennyi szonda-árkunkban. Az objektumok hiánya azonban nem mindenütt tekinthető feltétlenül mérvadónak a beépítettség és római területhasználat szempontjából, mivel a megkutatható területek mérete helyenként igen csekély volt. A kutatási felületek nagyságát az épületkontúrokon kívül a terület intenzív feltöltődéséből és feltöltéséből adódó jelentős mélységek is befolyásolták. A római réteget érintő vagy

18–20. Other uses to which the territory had been put in the Roman period came to light within the territory of modern-buildings nos. 21 and 22. The occupation layer, which was evidently contemporary with the villa, appeared in all the test trenches, sometimes with a relatively rich stray find material from the AD 2nd-3rd centuries although lacking any features. The absence of features does not necessarily mean that the Romans did

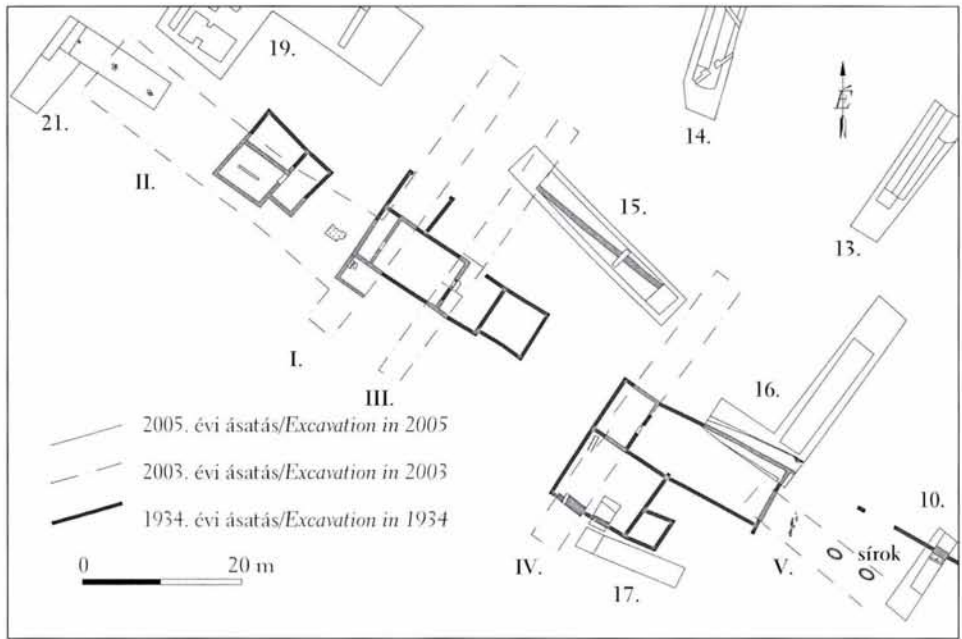
vágó későbbi (egy esetben datálhatóan középkori) jelenségeket, a hegyvonulatra merőleges, illetve azzal párhuzamos vizesárokokat dokumentálhattunk a 12, 15, 16, 19. épületek területén.

A szondázás során idén megismert római emlékek három csoportba sorolhatóak topográfiai és funkcionális szempontból. Az első csoportba tartoznak az I. árok 2. szakaszán, azaz a 18. és 20. tervezett épület területén, továbbá a két épület között feltárt jelenségek, melyek nagy

not use the territory since the areas we could investigate were very small in some places. The size of the surfaces we were able to excavate was determined by the outlines of the buildings-to-be and the significant depths to which the intensively deposited natural and artificial fills lay on this territory. We could document later features that extended into or intersected the Roman period layer (in a single case an evidently medieval feature). Water ditches running perpendicular or parallel

2. kép: Az úgynevezett bejárati épületgyűlés feltárt részei
 Fig. 2: The unearthened parts of the so-called building complex of the entrance

3. kép: Az úgynevezett villaépületek környezetében végzett feltárások
 Fig. 3: Excavations conducted in the surroundings of the so-called villa buildings

valószínűséggel az úgynevezett bejárat épületegyüttessel függenek össze. A 21. és 22. épület területén, az úgynevezett villaépületek északnyugati előterének római tereprendezéséből ismertünk meg részleteket. A harmadik csoportba az úgynevezett villaépületek és közvetlen környezetük tartoznak. A 16. és 17. tervezett épület területén a Garády Sándor által 3. számmal jelölt római lakóépület részleteit tárhattuk fel, de nagy valószínűséggel a 15. épület területén megtalált, eddig ismeretlen fal, és a 10. épület területén feltárt fal, melynek bizonyos szakaszait már Garády Sándor is érintette, szintén az úgynevezett villaépületekkel alkotnak rendszert.

Az úgynevezett bejárat épületegyütteshez köthető jelenségek

A Lángliliom utca közelében húzott valamennyi árkunkban a jelenlegi felszíntől

to the hill range could be documented on the territory of modern-buildings nos. 12, 15, 16 and 19.

The Roman remains uncovered during the test excavation from this year can be placed within three groups from topographic and functional respects. The first group contains phenomena recovered in section 2 of trench I, that is, between and on the territory of buildings nos. 18 and 20. They are most probably linked to the so-called building complex of the entrance. Details of Roman landscaping came to light at the northwest foregrounds of the so-called villa buildings on the territory of modern-buildings nos. 21 and 22. The third group comprises the so-called villa buildings and their surroundings. Fragments of the Roman dwellings that Sándor Garády had marked by no. 3 were unearthed within the territory of mod-

számított jelentős, akár 3 métert is meghaladó mélységben találtuk meg a legfelső római réteget. Az egyes megvizsgált szakaszok közötti szintkülönbségekből nem csak a hegy vonulatára merőleges, de a mainál jelentősebb délkeleti irányú tereplejtést is rekonstruálhattunk. A beépített terület határát északnyugat felől nagy valószínűséggel az a hegy felé tartó vonal jelentette, amit egy kerítésfal jelöl ki. Ennek hosszabb szakaszát Láng Orsolya tárta fel 2003-ban. Ettől a vonaltól északnyugatra már egyáltalán nem találtunk objektumokat, délkeletre azonban a beépítettségére utaló jelenségek sorát tárhattuk fel. (2. kép)

A 20. épület területén több, habarcsos, építőköves, omladékszerű objektum bontakozott ki, köztük egy határozott szélekkel és irányultsággal rendelkező jelenség mintegy 16 méter hosszan 1,5-2 méter szélesen húzódik végig nyugat–délnyugat – északkelet–keleti irányban árkunkon,

ern-buildings nos. 16 and 17. The previously unknown wall unearthed in the territory of modern-building no. 15 and the wall on the territory of modern-building no. 10, certain sections of which Sándor Garády had reached, most probably also belong to the complex of the 'villa' buildings.

Phenomena that can be connected with the so-called building complex of the entrance

The uppermost Roman period layer was found at a significant depth, sometimes over 3 m, from the actual surface in all the trenches opened near Lángliliom Street. From the level differences observed in the individual sections, we could reconstruct the former presence of a slope coming out at right angles from the hill range, a slope that had a sharper incline than at present. This slope most probably represents the line marked by a fencing wall running to the hill that bordered the built-in area in

4. kép: A 18. épület területén talált fal
Fig. 4: The wall unearthed in the area of building no. 18

5. kép: Támfal a 22. épület területén

Fig. 5: Retaining wall in the area of building no. 22

majd határozott irányváltással észak felé elhagyja a kutatott terület határát. Az objektum kövei között és tőle északra nagyobb mennyiségű habares töredék jelzi egy felszámolt fal közelségét, aminek nyomvonalát falkiszedés formájában meg is találtuk. Az egykori fal iránya árkunkkal közel azonos lehetett, szélessége pedig 60-65 centiméter. A közelben előkerült néhány téglá és festett vakolat töredék alapján az építmény lakófunkciója sem kizárható. Elképzelhető tehát, hogy az úgynevezett bejárati komplexum (kizárólag gazdasági) funkciójáról alkotott eddigi elképzelés a felületi feltárás elvégzése után változhat.

A 18. épület területén kisebb, szórt kövekkel és nagyobb mennyiségű római kerámiával jelentkező járósínt által övezve, egy az előbbivel azonos irányú, azonban annak vonalától délebbre elhelyezkedő kőfal legalsó kősorát találtuk meg. (4. kép) A száraz rakású fal szélessége 60 centiméter,

the northwest, a section of which Orsolya Láng had brought to light in 2003. No features were discovered northwest of this line, while a series of phenomena attesting to buildings were uncovered to its southeast. (Fig. 2)

A number of rubble-like features with mortar and building stones appeared on the territory of modern-building no. 20. One of them was a phenomenon with definite outlines and orientation. It was 16 m long and 1.5-2 m wide, running in a west-southwest – northeast-north direction across our trench. Then, it sharply switched direction and left the edge of the excavated territory towards the north. A large number of mortar fragments between and north of the stones of this feature indicated the proximity of a pulled-down wall, the path of which was found in the form of a ghost-wall. The direction of the wall may have been approximately the same as that of the ditch

összesen mintegy 7 méter hosszan volt követhető elágazás, falsarok nélkül. Alapárok, alapozás nem mutatkozott.

A 18. számú tervezett épület délkeleti szélénél vonalában nyitott rétegvizsgáló szonda tanúsága szerint, ezen a területen a kőfalas konstrukciókat megelőzően, a római kor korábbi periódusában fa szerkezetű építménnyel is számolnunk kell, ami a római rétegből beásott gerenda, illetve cölöphelyek formájában jelentkezett. Hasonló jelenségek rendszerét már Láng Orsolya is megfigyelte 2003-ban az úgynevezett bejárati komplexum alatt, illetve északnyugati előterében.

Az úgynevezett villaépületek környezetének római kori terepalakítása

A 21. épület területén, az úgynevezett 2. villaépület északnyugati előterében szonda árkunkkal érintettük a 2003. évi

6. kép: Falak az úgynevezett 3. villaépülettől délkeletre

Fig. 6: Walls Southeast of the so-called villa building no. 3

we recovered and it was 60-65 cm wide. The few bricks and fragments of painted plaster suggest that the building may have been a dwelling house. It is thus possible that former theories about the (exclusively economic) function of the so-called entrance complex may have to be changed once the excavation is over.

On the territory of modern-building no. 18, we found the lowermost stone row (Fig. 4) of a stone wall, which ran south of the one described above and in the same direction. A floor level containing scattered stone pieces and a larger number of Roman ceramics shards bordered it on both sides. The width of the dry wall was 60 cm. It could be followed for a length of only 7 m, without forking or turning. No foundation trench or any other foundation came to light.

The test trench opened to study the stratification along the southeast edge of modern-building no. 18 showed that there had been a wooden construction from an earlier phase of the Roman period in this area previous to the stone wall construction. It appeared in the form of holes for beams or posts dug down from the Roman layer. In 2003, Orsolya Láng had also observed a system of similar phenomena under the so-called entrance complex and in its northwest foregrounds.

Roman period landscaping in the area of the so-called villa buildings

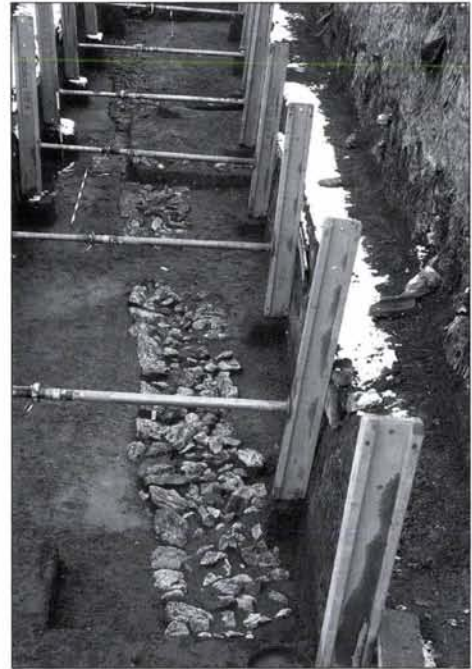
We found the western end, the ramp for test trench II from the 2003 excavation in our test trench opened in the northwest foregrounds of so-called villa building no. 3 on the territory of modern-building no. 21. In the eastern part of the documented territory, scattered brick fragments indicated the proximity of the debris regis-

ásatás II. szondájának nyugati végét, rámpáját. A dokumentált felület keleti részén szórta jelentkező téglá töredékek jeleztek a 2003-ban dokumentált omladék közelségét, összefüggő omladékot azonban nem találtunk. Az idén megnyitott felület közepén a hegy vonulatával párhuzamosan végigvonuló apróköves, kavicsos sáv az egykori felszín enyhe törését jelezte. A felszínalakulat mesterséges jellegét aláhúzták azok a szabályos (5,4 m) közköben lerakott, néhány lapos kőből álló csoportok, melyek esetleg tartozhattak valamilyen fa konstrukcióhoz is, bár ennek konkrét nyomát nem sikerült megtalálnunk. A szórt, aprókövek által jelzett lejtős felszín felett *Maximianus* 301-ben vert *follis*-át találtuk. Tekintettel arra, hogy a közeli omladékra utaló téglá töredékek elsősorban az apróköves felszín alatt kerültek elő, az érem *antequem* datálhatja az omladék keletkezését.

Hat méterrel délkeletre, a (hegygerinchez közelebb) húzódik az az előbbivel párhuzamos tereplépcső, aminek egy jóval határozottabban kiépített szakaszát a 22. tervezett épület területén tárhattuk fel. Itt 7,5 méter hosszan követhettünk egy kötőanyag nélkül, a környéken gyűjthető, 10-20 centiméteres kőekből rakott, hozzávetőleg 1 méter széles objektumot, amit egyszerűbb támfalként értelmezhetünk. (5. kép) A támfal 50-60 centiméter magasan maradt fenn, a felette, illetve előterében előkerült szegényes, de az egyöntetűen római leletanyag nem hagy kétséget a keltezés felől.

Az úgynevezett villaépületek (3. kép)

A 10. tervezett épület területén, a korábbi ásatási eredmények alapján annak az összesen 27 méter hosszan ismert nyomvonalú falnak az előbukkanását vártuk,

7. kép: 90 centiméter széles fal az úgynevezett villaépületek északkeleti előterében

Fig. 7: 90 cm wide wall in the Northeastern foreground of the so-called villa buildings

tered in 2003 although we could not locate a coherent debris layer. In the centre of this year's excavation surface, a strip of rubble and pebbles running parallel to the hill indicated a slight divide in the contemporary surface. The regularly placed groups of a few stone slabs (at a distance of 5.4 m from each other) emphasised the artificial origin of this divide. The slabs may also have been part of some kind of a wooden construction, but no definite trace remained to support this idea. Above the sloping level of scattered rubble, a *Maximian's follis* minted in AD 301 was discovered. As the brick fragments that indicate the nearby debris appeared mostly under the rubble layer, the coin provides an *ante quem* dating for the debris.

ami az úgynevezett 3. villaépület keleti ('G' jelű) sarkához csatlakozik be, onnan délkelet felé tart, s a völgy felől határolja a Garády S. által feltárt sírokat, *Bithynia Severa* sírkertjének lelőhelyét. Az elsőként megnyitott szondaárkunkban a falat nem találtuk meg, mint utóbb kiderült, annak vonala északabbra húzódik. Azt már itt is rögzíthettük, hogy a korábbi tereprendezések miatt a római réteg a másutt tapasztaltnál jóval közelebb jelentkezik a jelenlegi felszínhez, továbbá, hogy a réteg erősen lejt északkelet felé. A másodikként, nyugatabbra megnyitott kisebb felületben (II. szonda) aztán sikerült feltárnunk a részben bolygatott fal 2 méteres szakaszát. Ezen a szakaszon a fal szélessége az egy métert is eléri. A kötőanyag nélküli falazat alsó 2-3 kőSORA maradt fenn. Meglepetést okozott, hogy ez alatt a fal alatt 30 centiméterrel, egy csaknem teljesen azonos nyomvonalú másik kőkonstrukciót is találtunk, mely anyagában, szerkezetében azonban inkább a 22. épület területén talált támfalra emlékeztet. (6. kép) A kevés kísérő lelet, és a rétegtani helyzet alapján mindkét objektum római korra keltezhető. A falak keleti folytatásának, záródásának tisztázása, pontosabb értelmezésük további feltárást igényel.

A 15. tervezett épület területén, azaz az 1. villaépület, és az 1. és 3. villaépületek közötti rész északi előterében északnyugat-délkeleti irányú, 22 méter hosszú szonda-árkot nyitottunk. Árkunkkal érintettük a Garády Sándor által I. és VII. számokkal jelölt kutatóárkokat, továbbá a 2003. évi IV. szonda keleti szélét. Főként téglából álló római leletanyag már a gépi bontással elért szinten jelentkezett, a felület mélyítése után néhány (beásott) objektumot tárhattunk fel. Az említett objektumok jelentkezési szintje alatt 10-15 centiméter-

Another bench ran parallel to the one described above, 6 m to the southeast (closer to the hill ridge). Its much more clearly constructed stretch was uncovered on the territory of modern-building no. 22. Here, it was possible to follow the circa 1 m wide dry wall along a length of 7.5 m. It was constructed from stones that were 10-20 cm in size and collected from the region. It can be interpreted as a simpler kind of retaining wall. (Fig. 5) The retaining wall survived to a height of 50-60 cm. The poor, yet uniformly Roman material found above and in front of it, leaves no doubt about how it should be dated.

The so-called villa buildings (Fig. 3)

On the territory of modern-building no. 10, we expected to find the wall known along a length of 27 m from the former excavation. It joined the eastern ('G') corner of the so-called villa building no. 3, then ran southwards and bordered the graves unearthed by S. Garády, the site of *Bithynia Severa*'s graveyard, on the side of the valley. We could not find the wall in the first test trench. Later we found that it ran more to the north. Nevertheless, we could observe that here the Roman period layer appeared much closer to the actual surface due to earlier landscaping activity, and that this layer sharply sloped to northeast. On the second, smaller surface (test trench II) opened farther to the west, a 2 m long fragment of the partly disturbed wall came to light. Here the width of the wall reached 1 m. The lower 2-3 stone rows from the dry wall have been preserved. We were astonished to find another stone construction with a nearly identical orientation 30 cm under this wall. Its material and structure was reminiscent of the retaining wall found on the territory

8. kép: Az úgynevezett 3. villaépület újból feltárt részlete

Fig. 8: The re-excavated part of the so-called villa building no. 3

terrel a hegyvonulattal hozzávetőlegesen egyező irányú, 85-90 centiméter széles száraz falazatú kőfal tetejét találtuk meg és követhettük árunkunk teljes hosszán. (7. kép) A kevés kerámia és téglá mellett, egy a fal felett előkerült, 211-ben vert *Septimius Severus* denár keltezte *antequem* az építményt. A falat vágó további, észak-déli irányú beásás (valószínűleg árok) kibontására már nem kerülhetett sor.

A Garády Sándor által 3. számmal jelölt épület részleteit tárhattuk fel a 16. tervezett épület területén nyitott szonda-árunkunk déli, északnyugat-délkeleti irányítású részén, a 2003-as ásítás V. szondájának újból feltárt északnyugati végén, és a 17. tervezett épület területén nyitott II. szonda-árunkban.

A 16. épület területén a 3. villaépület északkeleti záró(?)falát követhettük 12

of modern-building no. 22. (Fig. 6) The few finds and the stratigraphic position clearly show that both features date from the Roman period. The clarification of the eastern continuation and the closing of the walls as well as their more exact interpretation will require further excavation.

A northwest-southeast oriented, 22 m long test trench was opened on the territory of modern-building no. 15, in the northern foreground of villa building no. 1 and the area between villa buildings nos. 1 and 3. This trench intersected Sándor Garády's trenches I and VII and the eastern edge of test trench IV from 2003. The Roman find material composed mainly of bricks already appeared on the level reached by mechanical digging while a few features (pits) came to light beneath the surface had been deepened. Ten to fifteen cm under the level where the above features appeared, the top of a 85-90 cm wide dry wall running, more or less, parallel to the hill could be followed along the entire length of our trench. (Fig. 7) Beside a few ceramic shards and bricks, a *Septimius Severus* denar minted in AD 211, found above the wall, provided an *ante quem* dating for the construction. Another north-south oriented depression, probably a ditch, intersected the wall. There was no time remaining to uncover it.

Details of building marked no. 3 by Sándor Garády were unearthed in the southern, northwest-southeast oriented part of the test trench opened in the territory of modern-building no. 16, at the northwest end of reopened test trench V of 2003 and in test trench II opened in the territory of modern-building no. 17.

The northeast closing (?) wall of villa building no. 2 could be followed along a

méter hosszan a keleti saroktól. A habarcsba rakott, 50-55 centiméter széles fal a hegy nyomása alatt helyenként erősen megdőlt, kősorai elcsúsztak egymáson. (8. kép) A keleti falsaroktól délnyugat felé induló másik, azonos szerkezetű falat szintén feltárhattuk rövidebb szakaszán a 16. épület területén és a 2003. évi V szondában. Az épülethez csatlakozó, délkelet felé induló „agyagba rakott” falat szintén megtaláltuk rövid szakaszon. Az ásatás során újra kibontottuk Garády Sándor falkövető árkait, sikerült azonosítanunk az érintett szakaszon található összes Garády által jelzett objektumot, bele értve a falomladékot az északkeleti fal előterében, és a felfestett mérési pontokat. Az épület belterében (IV. helyiség), a régi ásatás árkának metszetei segítségével több, az épület használatával és pusztulásával összefüggő réteget és szintet azonosíthattunk. A legfelső szenes pusztulási rétegben egy eredetileg ezüstözött, és berakással díszített töredékes hagymagombos fibulát találtunk. A régi ásatás árkának visszatöltésében talált nagy számú tubus töredék a helyiség falfűtésére enged következtetni, erre vonatkozóan eddig nem volt adatunk.

A 17. épület területén elsőként nyitott északkelet–délnyugati árkunk területén rendkívül vékony rétegződést találtunk a magasan jelentkező altalaj felett. A leletek csaknem teljes hiánya is feltűnő volt, hiszen a felszíni leletszóródás szinte árkunk széléig követhető volt észak felől. A másodikként, északabbra nyitott kisebb szondánkat ezzel szemben kezdettől nagy leletgazdagság jellemezte. Ebben a felületben igen omladékos állapotban sikerült megtalálnunk a Garády által III. számmal jelölt helyiség hegy felőli falát. Itt is azonosítható volt az 1934-es ásatás árka, melynek betöltéséből jellegzetes

length of 12 m from the eastern corner on the territory of modern-building no. 16. The 50-55 cm wide wall laid in mortar tilted strongly beneath of slipped soil from the hill, so that, the stone rows slipped. (Fig. 8) Another wall with an identical structure, which began towards the southwest from the eastern wall corner, was also uncovered on a short stretch within the territory of modern-building no. 16 and in test trench V from 2003. A short stretch of the wall “laid-in-clay”, which started toward the southeast, joining the building, was also found. Sándor Garády’s trenches along the walls were reopened, and we could authenticate all the features marked by Garády in this stretch including the wall debris in front of the northeast wall and the measurement points marked with paint. Inside the building (room no. IV), we could identify a series of layers and levels connected with the use and the destruction of the building with the help of the section-walls in the trench from the old excavation. In the uppermost destruction layer, we found a fragment of a cross-bow brooch, which had originally been decorated with inlay and silver plating. In the refill of the trench from the old excavation, we found a large number of box-flue-tile fragments, suggesting that the room had wall heating. This had not yet been registered.

We found an extremely thin layer sequence on top of the unbroken ground, appearing close to the surface in the territory of the first, northeast–southwest running test trench opened within the territory of modern-building no. 17. The nearly complete lack of finds was also conspicuous since the surface scattering of the finds could be followed from the north nearly to the edge of the trench. The sec-

összetételű leletanyag származott: nagy számú *tegula* és *imbrex* töredék, és valószínűleg szintén a tetőszerkezethez tartozó nagyobb vasszegek. Az omladék kisebb intakt részletét szintén megtaláltuk a régi falkövető ároktól északra.

Az ásás eredményei közé tartozik, hogy több ponton (26–29., 21 és 19. épület, 16 és 13. épület) volt lehetőségünk nagyobb, a hegyvonulatra hozzátartozó merőleges metszetet dokumentálni. Ezek segítségével összekapcsolhatóvá, összefüggően értelmezhetővé vált két, eddig csak elkülönítve ismert jellegzetes rétegsor-típus. Ezek egyike az erősen lejtő hegyoldalt, az úgynevezett villaépületek környezetét, másika pedig a hegy lábánál az eróziós folyamatok következtében erősen feltöltődött területet jellemzi. A régészeti-rétegtani megfigyeléseket Horváth Zoltán geopedológiai vizsgálatai egészítették ki.

Havas Zoltán

Irodalom/References:

GARÁDY 1936 – Garády S.: Ásatások az óbudai Lepold-téglagyár mellett. *ArchÉrt* 49 (1936) 88–96.

LÁNG 2003 – Láng O.: Római kori útrészletek az aquincumi polgárváros municipiális territoriumán (az úgynevezett testvérhegyi villa környezete). *Aqfűz* 9 (2003) 95–110.

LÁNG 2004 – T. Láng O.: Újabb adatok az úgynevezett testvérhegyi villa topográfiai helyzetéhez. *Aqfűz* 10 (2004) 90–105.

ond, smaller test trench opened somewhat to the north, conversely, contained many finds. On this surface, the wall of the room on the hillside that Garády had marked as no. III was found in very damaged state. The trench from the excavation of 1934 could also be identified. Find material with a characteristic composition came to light from its fill: there were many *tegula* and *imbrex* fragments and also large iron nails, probably from the roof structure. A smaller, intact fragment of the debris was also found north of the old trench opened along the wall.

Another result of the excavation was that we could document longer layer series approximately perpendicular to the hill at a number of points (modern-buildings nos. 26–29, 21 and 19 and modern-buildings nos. 16 and 13.). Two separately documented, characteristic layer sequences could be connected and coherently interpreted with these series. One was the layer sequence on the steeply sloping hillside in the area of the so-called villa buildings, while the other one was characteristic of the area at the foot of the hill, which had been filled by soil erosion to a great depth. The archaeological-stratigraphic observations were complemented with Zoltán Horváth's geo-pedologic analyses.

Zoltán Havas